

Innspill fra Forbundet Tenner og Helse til møte 7 desember 2022 Tannhelseutvalget.

Forbundet Tenner og Helse (FTH) er en pasientorganisasjon som er tilknyttet Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO), starten var Tannskadeforbundet i Vestfold – stiftet i 1983.

Forbundet er en ideell organisasjon som arbeider for en bedre og giftfri tannbehandling, og for at de personer som blir skadet av tannlegebehandling skal ha rett til rehabilitering. At det innføres egenandelsordning for behandling hos tannlege på samme måte som annen legebehandling.

Hovedfokuset til Forbundet Tenner og Helse har fra starten i 1983 vært amalgam- og kvikksølvforgiftning. Det at kvikksølvlekkasje fra amalgamfyllingene kan gi sykdom og helseproblemer også utenfor munnhulen har vært et kontroversielt tema.

Forbundet Tenner og Helse har deltatt i referansegruppen i samarbeidsprosjektet mellom tannhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Studien utprøvende behandling:

Bivirkningsgruppen for odontologiske Biomaterialer, BVG, har i høst publisert resultatene fra denne studien ved oppfølging 5 år etter at alle amalgamfyllinger er skiftet ut. Resultatet viser en signifikant bedring for deltakerne som fikk skiftet ut alle amalgamfyllingene sine, mens kontroll gruppene ikke hadde noe bedring.

Når det nå er dokumentert at utskiftning av amalgamfyllinger gir bedre helse, er det vårt håp at alle som lever med medisinske uforklarlige fysiske symptomer (MUPS) også får tilbud om amalgamsanering som et behandlingstilbud. Ellers bør vel alle som har amalgam i sine tenner, i et folkehelseperspektiv, få mulighet for amalgamsanering som forebyggende helsetiltak.

Dine amalgamfyllinger kan være årsaken til dine helseplager og/eller sykdommer. Kvikksølvforgiftning har over 150 ulike symptomer, er kvikksølv som lekker fra amalgamfyllingene den «puslespillbrikke» som moderne medisin mangler som årsaksfaktor til ulike sykdommer og helseproblemer? Sannsynligheten for det er stor.

I et folkehelseperspektiv har norsk tannhelsepolitikk et stort forbedringspotensial, og det er viktig at tannhelse sidestilles med annen helse i forhold til egenandelsordning. Tannhelse og totalhelse er to sider av samme sak, og man vet i dag at god tannhelse har stor betydning for den øvrige helsen.

Slik vil også kostnader til en rekke sykdomstilstander, som i dag beløper seg til enorme summer, bli merkbart redusert. Dette må man ta med i regnestykket når man skal se på hva «Tannhelse inn i egenandelsordningen» faktisk vil koste.

Som pasientorganisasjon er vi skuffet over at tannhelseutvalget ikke har med brukerrepresentanter. Forbundet Tenner og Helse besitter omfattende erfaringskompetanse, vi har kjennskap til at mange brukere av tannhelsetjenestene ikke har mottatt forventet helsehjelp. Et eksempel er at personer som har enkeltvedtak om hjelp til daglig munnstell, ikke får dette. Munnstell blir en salderingspost som blir valgt bort i en travel hverdag hos tjenesteutøver. Vår erfaring er at det må bli større fokus på å se hele mennesket i utredning og vurdering ved sykdommer og helseutfordringer. Tannhelse, somatisk helse og psykisk helse må sees i en større sammenheng.

Årsaken til somatiske- og psykiske helseproblemer kan i mange tilfeller finnes i munnhulen.

Pasienten må tas på alvor!

Selv når pasienten fastholder at plagene kommer fra en rotfylt tann, en titan skrue eller et bestemt tannfyllingsmateriale opplever pasientene å ikke bli trodd av tannlegen.

Den som holder fast ved at deres plager forårsakes av tennene må tas på alvor. Forbundet har mange eksempler på personer som er blitt friske når deres ønske om utskiftning av tannfyllingsmateriale, fjerning av titanskruer eller fjerning av rotfylte tenner blir oppfylt.

Leger trenger kompetanseutvikling for bedre å kunne forstå munnhelsens betydning for utvikling av ulike sykdommer. Men det trengs også mulighet for leger å bestille prøver for å oppdage for eksempel forhøyede kvikksølvverdier i blod og avføring, forhøyede titannivåer i negleavklipp, eller i samarbeid med tannlegen å kunne analysere bakterier i tannkjøttet, rotfylte tenner og i deler av kjevebenet. Medisinsktermografi viser betennelser i kjeven som ikke vises på røntgen hos tannlegen.

En undersøkelse gjort i 2015-2016, på personer mellom 20 og 80 år, via "National Health and Nutritional Examination Survey (NHANES)", viste at artritt var så mye som seks ganger vanligere hos personer med amalgam i tennene, enn hos dem som ikke var eksponert for kvikksølv på denne måten.

Mange mennesker som har rett til gratis tannbehandling fra den offentlige tannhelsetjenesten, er ikke kjent med denne rettigheten. Mange som har denne rettigheten ønsker av ulike årsaker å fortsette hos sin private tannlege som de har hatt kontakt med over flere år. Vi ber derfor om at tannhelseutvalget vurderer om det vil være mer formålstjenlig at dette tilbudet følger pasienten. Slik at det blir opp til den enkelte å velge om videre tannbehandling fortsatt skal utføres hos en tannlege som kjenner pasienten, i forhold til dagens ordning der pasienten må bytte til en ukjent tannlege hos den offentlige tannhelsetjenesten.

Flere pasienter som mottar behandling fra nasjonal behandlingstjeneste for uavklarte smerter i ansikt og kjeve har måtte avbryte behandling grunnet egen økonomi.

Behandlingen som disse pasientene mottar fra spesialisthelsetjenesten dekkes av egenandelsordningen. Når pasienten trenger behandling hos tannhelsetjenesten, må de dekke kostnadene selv. Ved innføring av egenandelsordning for tannhelsetjenester på like vilkår som for legetjenester, vil flere av denne pasientgruppen ha mulighet for et bedre behandlingsforløp.

Tannleger i privat sektor kan ha avtale om direkte oppgjør med Helfo og får utbetalt stønaden som pasienten har rett til iht. folketrygdens stønadsordninger til tannbehandling. Tilbakemeldinger FTH har fått viser at det foreligger et forbedringspotensial hos private tannleger for å ivareta disse rettighetene på vegne av pasientene.

Tannhelsetjenesteloven fra 1984 og de Nasjonale faglige retningslinjene (IS-1481), Retningslinjer for utredning og behandling ved mistanke om bivirkninger fra odontologiske biomaterialer er modne for revidering.

Med tanke på hvor store helsemessige følger dårlig tannhelse har for totalhelsen kan tannhelse som en del av egenandelsordningen vise seg å bli samfunnsøkonomisk svært lønnsom. Dessuten har det norske folket talt: Tannhelse som en del av egenandelsordningen er en ønsket og etterlengtet velferdsreform.

Helseforetakene har brukerutvalg, noe som har resultert i bedre pasientforløp.

Kunnskapsbasert praksis innebærer at fagutøvere bruker ulike kunnskapskilder i praksis. Ved å bruke forskningsbasert kunnskap, erfaringer fra praksis og pasientens kunnskap og behov, bedres kvaliteten på tjenestene.

Kanskje det også bør komme brukerutvalg i den offentlige og private tannhelsetjenesten, et fora der brukerne har mulighet for dialog og pasientens kunnskap og behov blir satt på dagsorden med tjenestene.

20. mars er verdens tannhelsedag

Forbundet Tenner og Helse oppfordrer med dette Tannhelseutvalget til å bruke denne dagen i 2023 og 2024 til formidling av utvalgets arbeid.

Bidra med å markere verdens tannhelse dag på en positiv måte.

Takk for oppmerksomheten.

Vennlig hilsen

Forbundet Tenner og Helse

Dag Einar Liland, leder FTH